

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей запровадження електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах»

1. Мета

Метою законопроекту є забезпечення стабільності та прогнозованості надходжень акцизного податку з алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах, у зв'язку із запровадженням з 01.01.2026 електронної марки акцизного податку та виконання заходів, передбачених підрозділом 4.2.2 (е) «Удосконалення адміністрування акцизного податку» Національної стратегії доходів до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1218-р.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Відповідно до Закону України від 29.06.2023 № 3173-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України у зв'язку із запровадженням електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах» (далі – Закон № 3173) з 01.01.2026 запроваджується Електронна система обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах (далі – Електронна система).

Водночас з 01.03.2025 до 01.01.2026 Кабінету Міністрів України доручено забезпечити функціонування програмного забезпечення Електронної системи в тестовому режимі.

Постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.2024 № 1142 «Деякі питання створення та функціонування Електронної системи обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах» передбачено, що з 01.03.2025 до 31.12.2025 проводиться випробування функціонування програмного забезпечення Електронної системи у тестовому режимі.

У грудні 2024 року під час засідання робочої групи під головуванням Голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики та за участі представників бізнесу, з боку власника та розробника Електронної системи було детально поінформовано про застосування інкрементного (поетапного) підходу до її розробки та тестування.

Такий підхід забезпечує можливість представникам бізнесу впливати на процес розробки, надавати зворотний зв'язок і оперативно враховувати його під час поступового нарощування функціоналу Електронної системи.

Варто зазначити, що проєктування, розробка та впровадження Електронної системи планувалися за фінансової та експертної підтримки проєкту міжнародної технічної допомоги “Підтримка цифрової трансформації” (далі –

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 3FAA9288358EC0030400000065FC2E007C0FE100

Підписувач Марченко Сергій Михайлович

Дійсний з 26.02.2025 17:10:38 по 24.02.2027 17:10:38

Міністерство фінансів України

11320-10-62/24032 від 25.08.2025

Проект DTA). Також у зв'язку з Указом Президента Сполучених Штатів Америки від 20.01.2025 “Переоцінка та переорієнтація зовнішньої допомоги Сполучених Штатів” та на підставі рішення Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) від 12.03.2025 реалізацію Проекту DTA зупинено.

У результаті це спричинило тимчасове припинення фінансування розробки та потребу в перегляді календарного плану розробки, тестування та впровадження Електронної системи.

Зі свого боку для реалізації положень Закону № 3173 у встановлені строки та для забезпечення фінансування Електронної системи Мінцифри залучило інший проект міжнародної технічної допомоги “Цифровізація для зростання, доброчесності та прозорості (UK DIGIT)”, який фінансується Урядом Великобританії (UK dev).

Також слід зазначити, що через обмеженість бюджету проекту UK DIGIT, створення вебпорталу Електронної системи обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та її модулів (eАкциз) та офлайн-застосунків Електронної системи обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах, відбувається за рахунок проекту міжнародної технічної допомоги “Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади (EGAP)”.

Водночас відсутність доступу до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань у січні-лютому 2025 року та до його тестового середовища до середини травня 2025 року, спричинена кібератакою на інформаційні системи ДП “Національні інформаційні системи”, стала причиною затримки у розробці повноцінного функціоналу Електронної системи. Це спричинило необхідність внесення змін до календарного плану розробки Електронної системи, зокрема й щодо тестового режиму.

З урахуванням зазначених обставин, календарний план розробки, тестування та впровадження Електронної системи було скориговано. Відповідно до оновленого плану, надання доступу до всього функціоналу Електронної системи, необхідного для тестування економічними операторами, буде забезпечено наприкінці жовтня 2025 року. Також слід зазначити, що до кінця 2025 року заплановано завершення робіт над окремими технічними компонентами Електронної системи, що сприятимуть покращенню функціоналу кабінету контролюючих органів у Електронній системі, важливо зазначити, що такі доопрацювання суттєво не впливатимуть на функціонал доступний для економічних операторів вже наприкінці жовтня 2025 року.

З метою мінімізації ризиків, пов'язаних із початком функціонування Електронної системи з 01.01.2026, запропоновано запровадити перехідний період у 2026 році із збереженням за економічними операторами права на замовлення та використання паперових або електронних марок акцизного податку для маркування продукції до 01.07.2026.

Водночас, починаючи з 01.07.2026, маркування продукції здійснюватиметься виключно з використанням електронних акцизних марок.

3. Основні положення проєкту акта

Законопроєктом запропоновано зміни до ПКУ щодо:

дозволити з 01.01.2026 до 01.07.2026 маркування алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, замість електронних марок акцизного податку паперовими марками акцизного податку;

встановити, що у разі використання паперових марок акцизного податку їхній продаж та маркування ними алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, а також порядок та строки сплати акцизного податку з продукції, маркованої такими марками акцизного податку, здійснюється відповідно статей ПКУ в редакції, чинній на 31 грудня 2025 року.

Крім того, законопроєктом передбачено внесення змін до Закону України від 29.06.2023 № 3173 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України у зв'язку із запровадженням електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах». А саме змінюються строки використання паперових марок акцизного податку:

марковані паперовими марками акцизного податку алкогольні напої, тютюнові вироби та рідини, що використовуються в електронних сигаретах, які вироблені в Україні або імпортовані в Україну до 01.07.2026, перебувають в обігу до 01.07.2027;

паперові марки акцизного податку, вже закуплені, але не використані станом на 01.07.2026, для маркування алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах, повертаються продавцю в установленому законодавством порядку.

Також вносяться зміни до Закону України від 18.06.2024 № 3817 «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилятів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального»:

запроваджуються фінансові санкції до суб'єктів господарювання, у разі виявлення фактів зберігання, та/або транспортування, та/або реалізації вироблених у період з 01.01.2026 до 01.07.2027 алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, які не марковані марками акцизного податку в установленому порядку;

марковані паперовими марками акцизного податку алкогольні напої, тютюнові вироби та рідини, що використовуються в електронних сигаретах, які вироблені в Україні або імпортовані в Україну до 01.07.2026, перебувають в обігу до 01.07.2027;

паперові марки акцизного податку, вже закуплені, але не використані станом на 01.07.2026, для маркування алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах, повертаються продавцю в установленому законодавством порядку.

Запропоновано встановити, що цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

4. Правові аспекти

Правовідносини у цій сфері регулюються:

Податковим кодекс України;

Законом України від 29.06.2023 № 3173 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України у зв'язку із запровадженням електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах»;

Законом України від 18.06.2024 № 3817 «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилятів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація Закону не потребує додаткового фінансування з державного чи місцевого бюджетів, додаткових матеріальних та інших витрат.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта не потребує проведення публічних консультацій відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку.

Законопроект потребує погодження із Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством економіки, довілля та сільського господарства України, Державною регуляторною службою України, Державною податковою службою України та Державною митною службою України, а також отримання висновку Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950.

Проект Закону України потребує направлення до Міністерства юстиції України та проведення юридичної експертизи.

7. Оцінка відповідності

Проект акта не містить положень, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Проект акта не містить положень, що:

стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних із корупцією;

створюють підстави для дискримінації.

Проект Закону України потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

8. Прогноз результатів

Прийняття акта дозволить забезпечити сталі надходження акцизного податку до державного бюджету, можливість поетапного впровадження Електронної системи, виконання міжнародних зобов'язань України та вимог національного законодавства.

Міністр фінансів України

Сергій МАРЧЕНКО

«___» _____ 2025 р.